

דף מקורות

הרב רפאל דלויה

La conversion: un enjeu national

שבת ואהבתם את הגֵר

"עמך עמי
ואלהיך אלהי"
מגילת רות א' ט"ז

ג'-ד' סיון 30-31/5

יחס חכמי המערב לסוגיית הגיור

איסור נטען ואיסור גיור לשם אישות:

יבמות כד, ב: "מתני'. הנטען על השפחה ונשתחררה או על הגויה ונתגיירה הרי זה לא יכנס, ואם כנס אין מוציאין מידו... גמ'. הא גיורת מיהא הויא, ורמינהי: אחד איש שנתגייר לשום אשה ואחד אשה שנתגיירה לשום איש וכן מי שנתגייר לשום שולחן מלכים, לשום עבדי שלמה, אינן גרים, דברי ר' נחמיה. שהיה רבי נחמיה אומר: אחד גירי אריות ואחד גירי חלומות ואחד גירי מרדכי ואסתר אינן גרים עד שיתגיירו בזמן הזה. בזמן הזה סלקא דעתך? אלא אימא כבזמן הזה. הא איתמר עלה אמר רב יצחק בר שמואל בר מרתא משמיה דרב: הלכה כדברי האומר כולם גרים הם. אי הכי לכתחלה נמי? משום דרב אסי דאמר רב אסי (משלי ד, כד): הסר ממך עקשות פה ולזות שפתים וגו'.

סדר קבלת הגר

יבמות מז, א-ב: "תנו רבנן: גר שבא להתגייר בזמן הזה, אומרים לו: מה ראית שבאת להתגייר, אי אתה יודע שישראל בזמן הזה דוויים דחופים סחופים ומטורפין ויסורין באין עליהם? אם אומר: יודע אני ואיני כדאי (רש"י: ואיני ראוי להשתתף בצרתן ומי יתן ואזכה לכך) מקבלין אותו מיד. ומודיעין אותו מקצת מצות קלות ומקצת מצות חמורות. ומודיעין אותו עון לקט שכחה ופאה ומעשר עני. ומודיעין אותו עונשן של מצות, אומרים לו: הוי יודע שעד שלא באת למדה זו - אכלת חלב אי אתה ענוש כרת, חללת שבת - אי אתה ענוש סקילה, ועכשיו אכלת חלב - ענוש כרת, חללת שבת - ענוש סקילה. וכשם שמודיעין אותו עונשן של מצות כך מודיעין אותו מתן שכרן. אומרים לו: הוי יודע שהעולם הבא אינו עשוי אלא לצדיקים וישראל בזמן הזה אינם יכולים לקבל לא רוב טובה ולא רוב פורענות, ואין מרבין עליו ואין מדקדקין עליו. קיבל - מלין אותו מיד. נשתירו בו ציצין המעכבין את המילה - חוזרים ומלין אותו שניה. נתרפא, מטבילין אותו מיד, ושני ת"ח עומדים על גביו ומודיעין אותו מקצת מצות קלות ומקצת מצות חמורות. טבל ועלה - הרי הוא כישאל לכל דבריו... אמר מר: גר שבא להתגייר, אומרים לו: מה ראית שבאת להתגייר? ומודיעים אותו מקצת מצות קלות ומקצת מצות חמורות. מאי טעמא? דאי פריש נפרוש, דא"ר חלבו דקשים גרים לישראל כספחת דכתיב (ישעיהו יד, א): ונלוה הגר עליהם ונספחו על בית יעקב.

רמב"ם (הל' איסורי ביאה פרק יג):

(ו) גר שמל ולא טבל, או טבל ולא מל, אינו גר עד שימול ויטבול. וצריך לטבול בפני שלשה. והואיל והדבר צריך בית דין, אין מטבילין אותו בשבת, ולא ביום טוב, ולא בלילה. ואם הטבילוהו, הרי זה גר. (יד) אל יעלה על דעתך ששמשון המושיע את ישראל, או שלמה מלך ישראל ידיד יה, נשאו נשים נכריות בגיותן. אלא סוד הדבר כך הוא, שהמצוה הנכונה כך היא, כשיבוא הגר או הגיורת להתגייר, בודקין אחריו שמא בגלל ממון שיטול, או בשביל שררה שיזכה לה, או מפני הפחד, בא להיכנס לדת. ואם איש הוא, בודקין אחריו שמא עיניו נתן באשה יהודית, ואם אשה היא, שמא עיניה נתנה בבחור מבחורי ישראל: ואם לא נמצא להם עילה, מודיעין אותו כובד עול התורה, וטורח שיש בעשייתה על עמי הארצות, כדי שיפרשו. אם קיבלו ולא פירשו, וראו אותן שחזרו מאהבה, מקבלין אותן, שנאמר (רות א, יח): "ותרא כי מתאמצת היא ללכת אתה ותחדל לדבר אליה". (טו) לפיכך לא קיבלו בית דין גרים כל ימי דוד ושלמה, בימי דוד, שמא מן הפחד חזרו, ובימי שלמה, שמא בשביל המלכות והטובה הגדולה שהיו בה ישראל חזרו, שכל החוזר מן הגויים בשביל דבר מהבלי העולם, אינו מגרי הצדק. ואף על פי כן היו גרים הרבה מתגיירים בימי דוד ושלמה בפני הדיוטות, והיו בית דין הגדול חוששין להן, לא דוחין אותן, אחר שטבלו מכל מקום, ולא מקרבין אותן,

עד שתיראה אחריתן:

(טז) ולפי שגייר שלמה נשים ונשאן, וכן שמשון גייר ונשא, והדבר ידוע שלא חזרו אלו אלא בשביל דבר, ולא על פי בית דין גיירום, וחשבון הכתוב כאילו הן גויות ובאיסורן עומדין. ועוד, שהוכיח סופן על תחילתן, שהן עובדות עבודה זרה שלהן, ובנו להן במות, והעלה עליו הכתוב כאילו הוא בנאן, שנאמר: "אז יבנה שלמה במה".

(יז) גר שלא בדקו אחריו, או שלא הודיעוהו המצוות ועונשן, ומל וטבל בפני שלשה הדייטות, הרי זה גר. ואפילו נודע שבשביל דבר הוא מתגייר, הואיל ומל וטבל, יצא מכלל הגויים, וחוששין לו עד שיתבאר צדקותו. אפילו חזר ועבד עבודה זרה, הרי הוא כישראל משומד, שקידושו קידושין, ומצוה להחזיר אבידתו, מאחר שטבל נעשה כישראל. ולפיכך קיים שמשון ושלמה נשותיהן, ואף על פי שנגלה סודן.

(יח) ומפני זה אמרו חכמים, קשין להם גרים לישראל כנגע צרעת, שרובן חוזר בשביל דבר, ומטעין את ישראל, וקשה הדבר לפרוש מהן אחר שנתגיירו. צא ולמד מה אירע במדבר במעשה העגל ובקברות התאווה, וכן רוב הנסיונות, האספסוף היו בהן תחילה.

שלחן ערוך (יורה דעה סי' רסח):

סעיף ב: כְּשֶׁבֶא לְהַתְּגִיר אֲמָרִים לוֹ: מָה רָאִיתָ שֶׁבִּאתָ לְהַתְּגִיר, אִי אַתָּה יוֹדֵעַ שִׁישְׂרָאֵל בְּזֶמֶן הַזֶּה דְּחוּפִים סְחוּפִים וּמְטָרְפִים, וְיִסּוּרִים בָּאִים עֲלֵיהֶם. אִם אָמַר: יוֹדֵעַ אֲנִי וְאִינִי כְּדֹאִי לְהַתְּגִיר עִמָּהֶם, מִקְּבָלִין אוֹתוֹ מִיָּד וּמוֹדִיעִים אוֹתוֹ עֲקָרֵי הַדָּת שֶׁהוּא יְחִיד ה' וְאִסּוּר עֲבֹדַת כּוֹכָבִים, וּמֵאֲרִיכִין עִמּוֹ בְּדָבָר זֶה, וּמוֹדִיעִים אוֹתוֹ מִקְּצַת מִצְוֹת קְלוֹת וּמִקְּצַת מִצְוֹת חֲמוּרוֹת, וּמוֹדִיעִים אוֹתוֹ מִקְּצַת עֲנֻשֵׁין שֶׁל מִצְוֹת, שְׁאֲמָרִים לוֹ: קֹדֶם שֶׁבִּאתָ לְמַדָּה זוֹ אֶכְלֶתָ חֶלֶב אִי אַתָּה עֲנוּשׁ כָּרַת, חִלְלָתָ שֶׁבַת אִי אַתָּה חֵזַב סְקִילָה, וְעֵכְשׁוֹ אֶכְלֶתָ חֶלֶב אַתָּה עֲנוּשׁ כָּרַת, חִלְלָתָ שֶׁבַת אַתָּה חֵזַב סְקִילָה. וְאִין מִרְבִּין עָלָיו וְאִין מִדְּקָדְקִין עָלָיו. וְכֵשֶׁם שֶׁמוֹדִיעִים אוֹתוֹ עֲנֻשֵׁין שֶׁל מִצְוֹת כֶּן מוֹדִיעִים אוֹתוֹ שֶׁכֶּרֶן שֶׁל מִצְוֹת, וּמוֹדִיעִים אוֹתוֹ שֶׁבַע עֲשָׂרֵי מִצְוֹת אֵלּוּ יִזְכֶּה לְחַיֵּי הָעוֹלָם הַבָּא, וְשָׂאִין שׁוּם צִדִּיק גָּמוּר אֵלָּא בְּעַל הַחֲכָמָה שֶׁעוֹשֶׂה מִצְוֹת אֵלּוּ וְיוֹדֵעֵם. וְאֲמָרִים לוֹ: הֲוֵי יוֹדֵעַ שֶׁהָעוֹלָם הַבָּא אֵינוֹ צָפוֹן אֶלָּא לְצַדִּיקִים, וְהֵם יִשְׂרָאֵל וְזֶה שֶׁתִּרְאֶה יִשְׂרָאֵל בְּצַעַר בְּעוֹלָם הַזֶּה, טוֹבָה הִיא צָפוֹנָה לָהֶם שְׂאִינָם יְכוּלִים לִקְבֹּל רֹב טוֹבָה בְּעוֹלָם הַזֶּה כְּעוֹבְדֵי כּוֹכָבִים, שֶׁמָּא יָרוּם לָבָם וְיִתְּנוּ וְיִפְסִידוּ שֶׁכֶר עוֹלָם הַבָּא, וְאִין הַקּוֹב"ה מֵבִיא עֲלֵיהֶם רֹב פְּרָעָנוֹת כְּדִי שֶׁלֹּא יֵאבְדוּ, אֵלָּא כָּל הָעוֹבְדֵי כּוֹכָבִים כָּלִים וְהֵם עוֹמְדִים. וּמֵאֲרִיכִין בְּדָבָר זֶה כְּדִי לְחַבְּבֵן. אִם קָבַל מִלִּין אוֹתוֹ מִיָּד וּמִמִּתִּינִים לוֹ עַד שֶׁיִּתְּרַפֵּא רְפוּאָה שְׁלֵמָה וְאַחֵר כֶּן מִטְבִּילִין אוֹתוֹ טְבִילָה הוֹגֶנֶת בְּלֹא חֲצִיצָה. וְיֵישׁ אֲמָרִים שֶׁיֵּגַלַּח שְׁעָרוֹתָיו וְיִטֵּל צַפְרָנִי יָדָיו וְיִגְלִיו קֹדֶם טְבִילָה (טור ורי"ף ורא"ש) וְשִׁלְשָׁה {תְּלַמִּידֵי חֲכָמִים (ג"ז טור)} עוֹמְדִים עַל גְּבִיּוֹ, וּמוֹדִיעִים אוֹתוֹ מִקְּצַת מִצְוֹת קְלוֹת וּמִקְּצַת מִצְוֹת חֲמוּרוֹת פְּעַם שְ�נִיָּה, וְהוּא עוֹמֵד בְּמֵים... וְכִינֵן שֶׁטָּבַל הָרִי הוּא כִּישְׂרָאֵל, שְׂאֵם חֵזַר לְסוּרוֹ הָרִי הוּא כִּישְׂרָאֵל מוֹמָר שְׂאֵם קֹדֶשׁ קְדוּשָׁיו קְדוּשֵׁין.

סעיף יב: כְּשֶׁבֶא הָגֵר לְהַתְּגִיר, בּוֹדְקִים אַחֲרָיו שְׂמָא בְּגִלָּל מִמּוֹן שִׁיטֵּל אוֹ בְּשִׁבִּיל שְׂדֵרָה שִׁיזְכֶּה לָהּ אוֹ מִפְּנֵי הַפֶּחֶד בָּא לְכַנֵּס לְדֵת. וְאִם אִישׁ הוּא, בּוֹדְקִין אַחֲרָיו שְׂמָא עֵינָיו נִתְּן בְּאִשָּׁה יְהוּדִית. וְאִם אִשָּׁה הִיא, בּוֹדְקִין אַחֲרָיהָ שְׂמָא עֵינֶיהָ נִתְּנָה בְּבַחוּרֵי יִשְׂרָאֵל, וְאִם לֹא נִמְצְאָתָ לָהֶם עָלֶיהָ מוֹדִיעִים לָהֶם כְּכֹד עַל הַתּוֹרָה וְטָרַח שִׁישׁ בְּעִשְׂתָּהּ עַל עַמִּי הָאֲרָצוֹת, כְּדִי שִׁיפְרֹשׁוּ. אִם קָבְלוּ וְלֹא פִּרְשׁוּ, וְרָאוּ אוֹתָם שֶׁ חֲזְרוּ מֵאַהֲבָה, מִקְּבָלִים אוֹתָם. וְאִם לֹא בְּדָקוּ אַחֲרָיו, אוֹ שֶׁלֹּא הוֹדִיעוּהוּ שֶׁכֶר הַמִּצְוֹת וְעֲנֻשָׁן, וּמִל וְטָבַל בְּפָנֵי ג' הַדִּיטוֹת, הָרִי זֶה גֵר אֲפִלּוּ נֹדֵעַ שֶׁבְּשִׁבִּיל דָּבָר הוּא מִתְּגִיר, הוֹאִיל וּמִל וְטָבַל יֵצֵא מִכָּלל הָעוֹבְדֵי כּוֹכָבִים, וְחוֹשְׁשִׁים לוֹ עַד שֶׁתִּתְּבַר צִדְקָתוֹ; וְאֲפִלּוּ חֵזַר וְעִבַּד עֲבֹדַת כּוֹכָבִים, הָרִי הוּא כִּישְׂרָאֵל מוֹמָר שֶׁקְדוּשָׁיו קְדוּשֵׁין.

דברי חכמי המערב

יחסם של חכמי המערב לגיור בא בכתבם בארוכה. ואנו ננסה להטעים על קצה המזלג לטעום מעט מכל חכם. נעסוק בחכמים הבאים: רבי חיים בלייך, רבי שלום אביחצירא, רבי רחמים חי חויתה הכהן, רבי יוסף משאש, רבי שלום משאש, רבי מרדכי בן ג'ו, רבי רפאל אהרן בן שמעון, רבי מסעוד הכהן, רבי משה מלכה, הראש"ל רבי ציון מאיר חי עוזיאל, ורבי משה הכהן דריהם.

א. היחס הכללי לבעיה

מו"ה חיים בלייך (ה'תקצ"ג 1833 - ה' כסלו ה'תר"פ, 18 בנובמבר 1919) היה אב בית הדין ורבה של תלמסאן שבאלג'יריה, ומגדולי רבני ופוסקי אלג'יר בעת החדשה. כמו כן, התפרסם כבלשן, ומשורר עברי במאה ה-19 וה-20. תמך בתנועה הציונית, והשתתף בקונגרס הציוני.

הרב התמודד עם בעיית החילון בימיו. הוא מתאר את המצב הרוחני הירוד, ועם זאת, ניכרת עינו הטובה על המצב הכללי. רבי חיים רואה בעצמו כמחוייב לטפל בבעיית הגיור מבחינה מוסרית, בהיות שזרע ישראל עלול להתערב באומות. לדעתו, משמעות הגיור היא הצלה, ממילא מוכרחים למצוא דרך הלכתית לגייר לכתחילה לשם אישות. תשובתו המלאה נדפסה בקובץ 'לקט חיים' (להרב חיים אמסלם שליט"א):

"כמה נערים ונערות ישראל עזבו צור מחצבתם שחשקה נפשם בגוים, שנערי ישראל לקחו להם נשים נכריות, ובנות ישראל זנו אחרי הגוים וילדו להם בנים ובנות, ונתערב זרע קודש בגוים, מעלו בה' ונתערב זרע קודש בחול וזרע טמא בטהור. ואין כח ביד גדולי ישראל לעמוד בפרץ ולגדור גדר הדת, כי המלכות נתנה חירות הדת, איש כל הישר בעיניו יעשה... אכן להיות שישראל קדושים וארז"ל ישראל אעפ"י שחטא ישראל הוא, ולעולם מפעמתם רוח טהרה ולבם נוקפם על אשר מעלו בה'. וכמה רוצים ליטהר, אכן שאור שבעיסה מעכב, אחר שכבר דבקה נפשם בבנות הנכרים כמה שנים והם כאיש ואשתו, אהבה הטבעית שבין איש לאשתו היא קיר ברזל וחומת נחושת המפסקת בינם לבין אביהם שבשמים. וכ"ש אותם שנולדו להם בנים ובנות מה יעשו לבניהם אשר ילדו, שנוספה להם על אהבה טבעית שבין איש לאשתו אהבת אבות לבנים שהם עצמם ובשרם והיא מעכבתה משלוח הבנים. והם פוסחים על שתי הסעיפים, ורוח טהרה מקרבם ורוח האהבה הטבעית מרחקתם. והגם שמן הדין קיימא לן בנך הבא מן הנכרית אינו קרוי בנך אלא בנה, וגוי גמור הוא, וטעון גירות כדין גוי, זו גזירת הכתוב. אבל מ"מ שורש זרע קודש בעורקיהם, ואהבתם כאהבת אבות לבנים על פי רעיונם השיבום לקרב זרע קודש לשורשו, להטות לב הנשים הנוכריות ולהכניסם תחת כנפי השכינה. ובה יצילו גם נפשות בניהם העשוקים שילדו הנכריות, להכניסם תחת כנפי השכינה ויצאו [ידי] חובת אהבה הטבעית שבין איש לאשתו שישבו [ב]נועם יחדיו בהנשאם כדת משה וישראל זה עם זה. וכן בנות ישראל אשר זנו אחרי הגוים כאשר תפעמם רוח הקדושה, ולהציל גם נפשות בניהם אשר ילכו לבל יטמאו בין הגוים. והגם שמן הדין, ישראלים גמורים הם, דקיימא לן בנך הבא מישראלית קרוי בנך, מ"מ מדינא דמלכותא יד אביהם תקיפה עליהם לגדלם באמונתם, ועדת ישראל לא ידעו. ומה יעשה הבן שלא יחטא. על כן כאשר תפעמם רוח טהרה לשוב אל אמונתם וגם להציל נפשות בניהם, הם מקרבים נפשות הגוים מאהביהם להתגייר ולהיכנס תחת כנפי השכינה ובה ימלטו נפשות בניהם מרדת שחת. ואם הדין נותן שלא לגיירם לכתחילה וגם מעכבתם להנשא זה לזה, נמצא חומת הדין חומת ברזל ביניהם, על כן אמרת אשנה פרק זה, אולי אמצא להם פתח פתוח להכניסם תחת כנפי השכינה, ולחתור להם חתירה להכניסם תחת כיסא הכבוד, וזה החלי בס"ד..."

ב. גיור לשם נישואין

על אף שמסקנת הגמ' (יבמות כד, ב) שאין לגייר לכתחילה לשם אישות, ביארו חכמי המערב שבמציאות דורנו מותר לגייר לשם אישות אף לכתחילה. אפשר להאריך במקורות רבים, ונשתדל להביא אך את התמצית, וזאת על פי כמה יסודות:

1. הצלה מהתבוללות ע"פ עקרון 'שעת הדחק כדיעבד דמי' - מוסכם שבדיעבד גיור לשם אישות הוא תקף, וא"כ בשעת הדחק כזו, שאם לא יגיירו, היהודי ייטמע בעמים, מותר לגייר אף לכתחילה.

מו"ה שלום אביחצירא (שו"ת מליץ טוב סי' טז): "שאלה: איש יהודי נשא נכרית צרפתית בנישואיהן על ידי האלמירי, וילדה לו בנים ובנות בכותיותה, ואחר כך רצה לגיירה ברצונה ולישא אותה בנישואי ישראל על ידי חפה וקידושין כדת משה וישראל, מהו? מותר לגיירה ולישא אותה על ידי חופה וקידושין או לא?
תשובה: ...הנה כתב הרב יד מלאכי בכללי הדל"ת אות קל"ב, 'דיעבד' - כל דבר שיש טורח לתקן חשוב דיעבד. כן כתב הכנסת הגדולה בכללים נפרדים כלל ס"ב... עוד כתב שם באות קל"ג, 'דיעבד' - כל דבר שאין לו תקנה חשוב דיעבד. כן כתב הכנסת הגדולה שם כלל ס' בשם התוס' ופסקים וכתבים. ולדידי יש להוכיח כן מדברי הר"ן סוף פרק קמא דכתובות...

אם כן לפי זה נראה לענין נדון דידן יש להתיר לגיירה וישאנה על ידי חופה וקידושין כדת משה וישראל. משום שאין לו תקנה כלל אם לא תתגייר וכו'. שהרי כבר היא נשואה לו בנישואיהם על ידי האלמירי, ויש לו בנים ממנה... והיותר קשה ורע ומר מכל אלה הוא קלקול הבנים שכבר ילדה, שהם כרוכים אחריה לפי דיניהם. אם כן, לפי זה כיון שיש טורח גדול מאד לתקן בענין הבעל והאשה והבנים, ואי בעית אימא שאין לו תקנה כלל, כדאמרין, אם כן חשיב דיעבד. ויש להתיר לגיירה וישאנה בנישואי ישראל על ידי חופה וקידושין כדת משה וישראל, והכל יהא חשוב דיעבד ומותר. כן נראה לי לפי העת והזמן והדור שאינו מוכשר בשום ענין ובשום דבר כהלכתו. אף לזאת עשינו מעשה הרבה פעמים משום תקנת הבנים שילדו כבר ושעתידין להוליד."

מו"ה רחמים חי חויתה הכהן (זכרי כהונה מערכת ג, ט): "בענין השאלה מעיר מואנסה על אודות איזה אנשים מבני עמנו שהתחתנו עם בנות הנכר בעוונותינו הרבים, ונשאו אותם ע"פ חוקי ונימוסי הממשלה והולידו מהם בנים, ועתה באים לגיירם ע"פ חוקי תורתנו הקדושה ולישא אותן בחופה וקידושין כדת של תורה, ונפשם לשאול הגיעה אי שפיר דמי למיעבד הכי אם מצד דגיוורם הוא לשום אישות אם מצד דקיימא לן באה"ע סימן י"א סעיף ה"ו שהנשואין על הנכרית אינו יכול לישאנה גם אחרי שנתגיירה עד כאן השאלה. תשובה. הנה שאלה כזאת ממש נשאל הגאון מהר"ל צירלסון וכתב להתיר משלשה טעמים: הא' דהרי איפסיקא הלכתא דביעבד אם עבר בית הדין וגיירם גם אי גיורם היה לאיזו פנייה הרי אלו גרים גמורים, כמבואר בדברי הרמב"ם... וכן פסק מרן... וקיימא לן דשעת הדחק כדיעבד דמי ובנדון דידן דכבר נישאו ע"פ חוקי הממשלה וגם ילדו להם בנים ולא ישמעו לנו לגרשם, וגם הגירושין ע"פ חוקי הממשלה קשים מכל צד, אין לך שעת הדחק גדולה מזו והוי כדיעבד דגיוורם גיור ומגיירים אותם אפילו לכתחילה.

2. גיור זרע ישראל - ישנו ערך חשוב לגייר גויים השייכים לזרע ישראל, מכיוון שיש להם שורש יהודי, יש להתאמץ לגיירם.

מו"ה יוסף משאש (אוצר המכתבים ג, אלף תתקכ"ג): "ובזה רואה אני שאם היא [=האמא] לא תתגייר, גם בניה לא יתגיירו, ובזה נפסיד שלש נפשות להכניס תחת כנפי השכינה". ועוד כתב (מים חיים ג, קח): "ויש מהם שהצאצאים נתגיירו אחר עמל רב ותלאה עצומה, ויש שלא רצו להתגייר, ונסעו

למרחקים ונטמעו. ומי אשם בכל זה? הרבנים המתחסדים שאינם חכמים לראות את הנולד ואת תוצאות הזמן."

מו"ה שלום משאש (תבואות שמ"ש יו"ד קד): "שכן אנו רואים בזה"ז שכאשר עוצרים בעדם שלא לקבלם לגירות, הולכים ונושאים אותם בהאלמרי ע"י הממשלה, ונשארת נוצרית בדתה, ומושכת הבעל מעט מעט עד ששוכח את דתו כלל ועיקר, גם יולדת לו בנים נוצרים כמוה ומגדלת אותם בלי דת או בדת נוצרים."

3. הצלת בן הזוג המתבולל מאיסורי נשג"ז - אם לא יגירו, בן הזוג המתבולל יחיה כל חייו עם גויה, ויעבור על איסור נשג"ז: נדה, שפחה גויה, זונה. איסור זה חמור מאד מבחינה ערכית, אורח חיים זה נחשב לבגידה בזהות היהודית, ומכאן ההשלכה החמורה של עבירה זו.

מו"ה מרדכי בן ג'ו (שו"ת רמב"ג אה"ע יח): "כי כבר הוא נשוי עמה בדיניהם ואין לאל ידו בשום אופן להפטר ממנו כי כן דתם. ובכן הוא בצער מתחולל, כי הנה אמת כי נלכד ברשת היצר ונכשל באיסור נשג"ז רחמנא ליצלן, האמנם מאי דהוה הוה, ולעת כזאת אין לו מנוס ממנה להנצל מהאי אסורא כי אם דוקא אם יש תקנה שתתגייר וישאנה כדת משה וישראל. ובכן, חזר להתחנן ולבקש מלפני להוציא ממסגר נפשו מאיסור נשג"ז, והיא גם היא דמעתה מצויה בוכה ומתחננת על הדבר הזה... נראה דכיון דאין לו שום תיקון להפרד ממנה, מצוה רבה איכא בזה להצילו מאיסור חמור אשר הוא נלכד בו כל ימי היותו."

מו"ה רפאל אהרן בן שמעון (נהר מצרים הל" גרים ה): "אכן, בנדון שאיש ישראל נלכד באהבת בת הנכר וישב עמה כמה זמן, ואי אפשר שיתפרדו, ויש גם שהולידו בנים ובנות מן הנכרית, ואחרי זה נוססה באיש רוח טהרה לגייר את אשתו הנכרית, והיא גם היא תחפוץ להתגייר, שלא תחפוץ להתפרד מבעלה או מבניה כאשר בעוונותינו הרבים ענין כזה הוא חזון נפרץ בזמן הזה, אנחנו מקבלים לגייר את האשה והבנים, הגם שכל מבין יודע סיבת גירות האשה. וזה מכמה טעמים: האחת, להציל את האיש מאיסור נדה, שפחה, גויה, זונה. וגם לטהרת זרעו מכאן ולהבא כי ולד שפחה כמוה כידוע, וגם לגייר את בניו אשר הוליד. שנית, כי חוששים אנחנו שאם לא נקבל אותה להתגייר, ילך החבל אחר הדלי וח"ו ישתמד וימיר דתו הבעל, כי יהיה אחרי זה אנוס בדבר למען ישא אותה בדת הגוים, למען תכיר הממשלה את בניו ליורשי נכסיו אחריו... ועל כן אנחנו מעלימין עין ומקבלים אותם."

4. בזמן הזה הגיור הוא לשם שמיים - מה שאסרו בגמ' לגייר לכתחילה, הוא משום שניכר לרבים שהגיור לא לשם שמיים אלא לשם תאוות אישות. אולם בזמן הזה, שלא חסר מאומה לזוג המתבולל ויש להם יכולת למלא את תאוותם גם ללא גיור, הבקשה להתגייר בזמן הזה נחשבת לשם שמיים. כיוצא בזה, אם הזוג כבר חי ביחד, מותר לגיירם לכתחילה, משום שמניעת הגיור לא תמנע את תאוותם לחיות בעבירה.

מו"ה מסעוד הכהן (שו"ת פרחי כהונה י): "אחד, שיש צד לומר שכוונתה גם כן לשם שמיים, ולא לשם איש בזה להתגייר, שהרי בעודה נכרית - היתה נשואה עמו, ואין מעכב על ידה. ובודאי מה שבאה עתה לקבל עליה דת יהדות הוא דווקא לשם שמיים, כמו שכתב הרב יש"א ברכה ז"ל. ועוד שנית, שכיון שנשואה עמו קודם לכן, הוה ליה כאלו כנס, כההיא דרבנו תם, וכמו שכתב הרב חיים שאל ז"ל."

מו"ה משה מלכה (מקוה המים ח"ה אה"ע ב): "ואין לדחות... שכל עצמה של אשה זו שבאה להתגייר, לא לשם שמיים, אלא שידעה שכאשר יגדלו בניה וירצו להתחתן - לא יתנו להם מפני שהם גוים, ומשום כך באה עתה להתגייר. הא ודאי בורכא היא, שאם באה להתגייר בכדי שיהיו בניה יהודים ויתחתנו כמו היהודים, אין לך לשם שמיים גדול מזה! ועוד, הרי היתה יכולה לגייר את הבנים על ידו והיא תשאר גויה! ועוד, מכיון שהיתה יכולה להשאר גויה ולהמשיך לחיות עם בעלה בתור גויה, כי אין

מי שיכול להכריחה להתגייר, הלכך אם החליטה לבוא להתגייר - אין זאת כי אם חשקה נפשה לחיות עם בעלה חיי אישות על פי דת משה, והרי זה בודאי מתכוונת לשם שמים".

ג. משמעות קבלת המצוות

רבותינו הגדירו כי קבלת המצוות המהווה חלק חשוב בהליך הגיור, פירושה קבלה עקרונית שכל המצוות חלות על המתגייר. וגם אם בפועל ידוע שלא יקיים את כל המצוות, עצם זה שהוא מקבל את המצוות באופן עקרוני, ומודע לכך שהוא מתחייב במצוות התורה, היא הקבלה.

הראש"ל מו"ה בן ציון מאיר חי עוזיאל (משפטי עוזיאל ח"ב יו"ד נח) הבהיר את גדר קבלת המצוות: "הרי לך מפורש דאע"ג שידוע לנו דרוב הגרים אינם מקיימים המצוות אחרי מילה וטבילה, ובכל זאת לא נמנעו מלקבלם משום כך. אלא אומרים להם מקצת מצוות חמורות היינו עונשן של מצוות כדי דאי פריש נפרוש. אבל אי לא פריש - מקבלים אותם, והוא את חטאו ישא ואין ישראל ערבין עליו (קדושין עב, נדה יג ב ד"ה קשים גרים). מכל האמור מתבררים הדברים כשמלה: גר שקבל עליו המצוות ועונשן, אעפ"י שידוע שלא יקיים אותם - מקבלים אותו אחרי שהודיעו לו מצוות קלות וחמורות ענשן ושכרן. שגם אם יחטא ויענש, מכל מקום זכות היא לו לזכות באותן המצוות שיקיים אותן, ומשום דילמא נפיק מהם זרעא מעליא".

מו"ה משה הכהן דריהם (מפוסקי ג'רבה, דיין בטבריה; שו"ת והשיב משה נא): נתתי אל לבי לעיין במה שמצוי בזמננו זה בעוונותינו הרבים, שאחרי מלחמת העולם השנייה הרבה מבני ישראל נשאו להם נשים נכריות והולידו בנים ובנות שכפי הדין הילדים הולכים אחר אמם הנכרית, וכשעלו לארץ מביא אותם הבעל לגיירם, לפעמים עם אמם ולפעמים הילדים לבד. ודא עקא שהם גרים במקומות שאינם שומרים מסורת, ואוכלים נבלות וטרפות ומחללי שבתות וימים טובים, ודבר ברור הוא שאחרי שיתגיירו ינהגו כמו אותם היהודים הגרים אצלם, שכמעט אין יכולים לזיזה, אף על פי שגם באותם המקומות יכולים לשמור כל המצוות אם ירצו, וכל שכן בילדים הקטנים שמתחנכים שם בבית ספר חפשי, כי אין נמצא שם בית ספר דתי, אשר כמעט בלי ספק ישארו אחר כך ככופרים שמלעיגים על קדשי בני ישראל וחושבים עצמם כיהודים שהם גרים אצלם, ואי אפשר לומר להם שיחליפו לגור במקום אחר מכמה סיבות, כידוע. האם אפשר לקבלם ולגייר אותם אחרי שיקבלו עליהם לקיים את כל דברי התורה, אף על פי שלפי השערותנו אינם מקיימים?

...ואי לא מסתפינא, אמינא דענין קבלת עול מצוות אין הכוונה שיקבל עליו לקיים את כל המצוות, אלא שיקבל עליו מצוות התורה, ושם יעבור על איזה מהם ענוש יענוש המגיע לו, ואע"פ שאחר כך עבר על כמה ממצוות התורה, אין זה מזיק לקבלתו עול מצוות, דאף על פי שחטא - ישראל הוא, ואפילו אם בעת קבלתו המצוות הוא חושב לעבור על איזה מהם, מכל מקום הוא קיבל אדעתא דהכי שאם יעבור יענש, והוי שפיר גר מעליא. ומה שאנו חוששין בגר שנתגייר לשם דבר, היינו שמא אין בדעתו להתגייר כלל, ורק בפיו אומר כך, ולבו בל עמו, והרי עיקר הגירות צריכא להיות בלב שלם שחפצו ורצונו ליכנס לקהל ישראל בלב ובנפש חפצה, ולכן לא היו מקבלים אותם לכתחילה מחשש זה. ואם כבר גיירו, על זה כתב הרמב"ם שהיו בית דין הגדול חוששין להם, לא מרחקים אותם ולא מקרבים אותם, עד שתראה אחריתם. והיינו אם אחר כך רואים שמתנהגים כיהודים ומקיימים איזה מצוות כיהודים, הרי נתבררה צדקתם שנתגיירו בלב שלם, אף על פי שהמניע אותם לגרות הוא משום דבר. ואף שאינו מקיים איזה מצוות, ועובר כמה עבירות - הרי הוא כישראל מומר שגם כן עובר עבירות לתאבון, ואע"פ שחטא - ישראל הוא, ואם קידש אשה קידושיו קידושין.

... ואם כנים אנחנו בזה, הנה הגיירות שבזמננו רובם ככלם מתנהגים בכמה דברים כיהודיות גם לפני הגרות, מעת שנישאו לישראל, פשיטא שימשיכו כך לאחר הגירות, ועוד יוסיפו להתנהג כיהודיות בדברים אחרים. ולפי האמור יש לקבל אותם ולהציל האיש מעון חמור דכרת מדברי קבלה, וקנאים פוגעים בו, וגם להציל הילדים שיולדו להם, וכן לגייר אלו שכבר נולדו להם להכניס את כל המשפחה תחת כנפי השכינה, ולא ידח ממנו נדח...